

Jogurt ve skle je pro planetu horší než v plastu, tvrdí studie

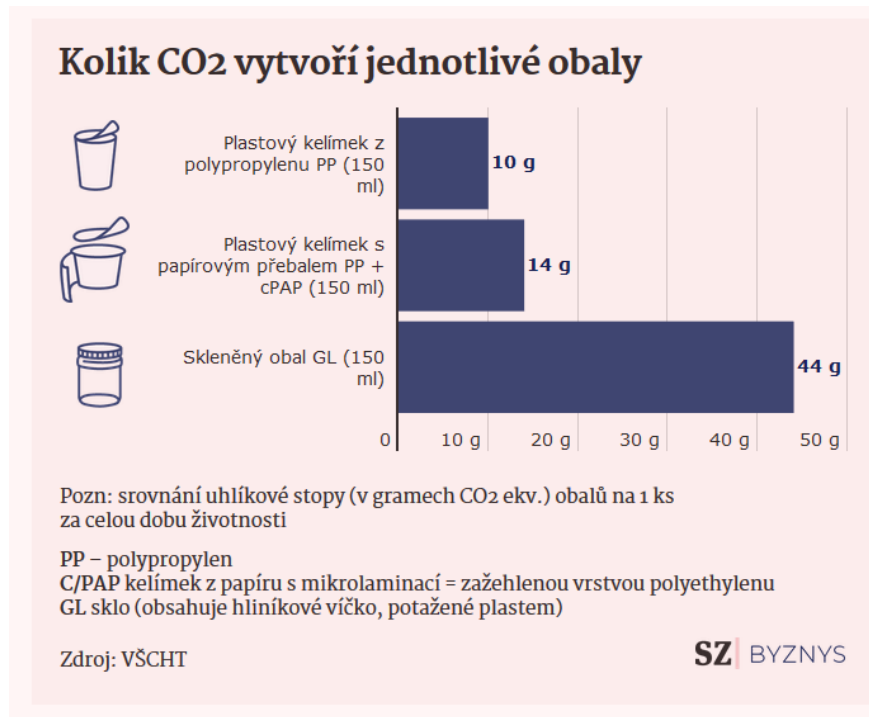
Pokud se nedokážete vyhnout obalům, plast je ta nejlepší možnost, jak ulevit planetě. Takzvaná kapsička a sklo naopak nejhorší. Ukázala to nová studie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze.

Protiplastová vlna naráží na další vědecké poznatky, které jasně říkají, že není správné za každou cenu démonizovat plasty z fosilních zdrojů. Anebo preferovat jiné obaly, o kterých se mylně domníváme, že jsou „zelenější“.

Na problematiku se zaměřil tým odborníků Vysoké školy chemicko-technologické v Praze v čele s děkanem Vladimírem Kočím, který vypracoval takzvanou LCA analýzu. Ta zkoumá uhlíkovou stopu různých druhů obalů v celém jejich životním cyklu – od produkce materiálu přes zpracování a výrobu obalu až po logistiku a konečně i opětovnou likvidaci a znovuvyužití.

Studie zpracovaná pro Plastikářský klastr se zaměřila na segment obalů pro mlékárenské výrobky. Přinesla několik zajímavých poznatků.

Například jogurt ve 150mililitrovém plastovém kelímku z polypropylenu, tedy nejpoužívanějšího druhu plastu, za svůj život vyprodukuje 10 gramů CO₂. To je čtyřikrát méně než stejné množství jogurtu ve skle, sklenička za sebou zanechá 44 gramů CO₂.

Nejzeleněji se čistě plastový obal tváří i přesto, že studie počítá s tím, že se zrecykluje, případně energeticky využije pouze 29 procent polypropylenu. Naopak u skla odborníci kalkulovali s 95procentním materiálovým využitím použitých obalů.

Sklo přitom potravináři u mléčných výrobků v masovém měřítku moc nepoužívají. Nejčastěji si lidé skleničky spojí se značkou Jihočeského jogurtu největší tuzemské mlékárny Madeta. Také mlékárna Bohemilk plní do skla svůj Opočenský jogurt, prodávaný v některých obchodních řetězcích. Dalším výrobcem je AGRO-LA.

Madeta se k úprku od skla po zveřejnění nové studie nechystá. „Neuvažujeme o tom. Jde o tradiční výrobu jogurtů bez homogenizace, tedy takovou, jakou znaly už naše prababičky na začátku 20. století,“ uvedla mluvčí Madety Marie Faktorová a na vysvětlenou dodala: „Sklo navíc díky své pevnosti umožňuje prozrání jogurtu s živými bakteriemi, aniž by se obal deformoval. V plastu to sice

jde také, ale aby kelímeček zránil „ustál“ a nezdeformoval se, musel by být vyrobený z mnohem většího množství plastu.“

Větší obal, menší stopa

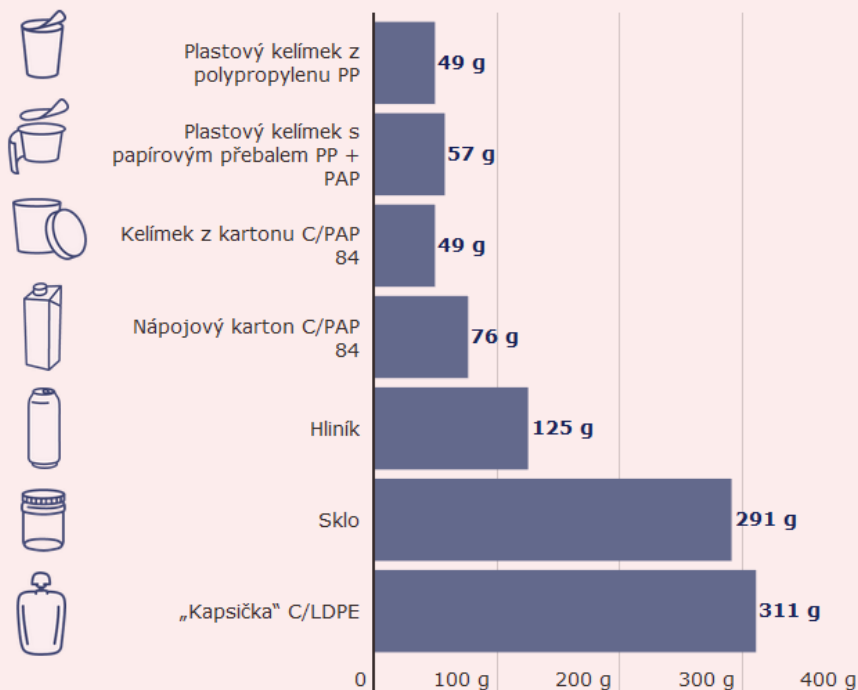
Pro spotřebitele a také potravináře, kteří delší dobu po podobné studii volali, je zajímavý i poznatek, že čím větší obal je, tím menší zanechává ekologickou stopu. Například litrové balení z čistého polypropylenu vytvoří za svůj život 49 gramů CO₂, tedy stejně jako pět menších kelímků s celkovým objemem 750 mililitrů.

Významnější environmentální dopady v kategorii „klimatická změna“ má oproti plastu také plechovka (zkratka ALU), nápojový karton (C/PAP) a takzvaná kapsička (C/LDPE). Ta je přitom nejméně ekologickým obalem. V celém životním cyklu za sebou zanechává 311 gramů CO₂ na litr baleného produktu, což je šestnásobek oproti plastovému kelímku.

Do kapsiček se plní také Pribináček společnosti Savencia (dříve TPK), mnohem častěji se však používají pro dětské přesnídávky a pyré. Důležité je také říct, že žádný obal na trhu není zcela ekologický.

V současné době všechny typy obalů pro mlékárenské využití obsahují v menší či větší míře plasty. Dokonce i hliník, který je u těchto obalů uvnitř potažen tenkou vrstvou polyethylenu, aby nedocházelo k interakci kyselého výrobku s kovem. To je případ plechovky i víčka u skleničky.

Kolik CO₂ vytvoří obaly přepočtené na litr

Pozn: srovnání uhlíkové stopy (v gramech CO₂ ekv.) obalů přepočtený na 1 litr za celou dobu životnosti

PP – polypropylen

PP PAP – polypropylen s oddělitelným papírovým rukávem

C/PAP kelímeček z papíru s mikrolaminací = zažehlenou vrstvou polyethylenu

C/PAP nápojový karton s mikrolaminací

ALU hliník

GL sklo (obsahuje hliníkové víčko, potažené plastem)

C/LDPE kombinace materiálů s nízkohustotním polyethylenem

Zdroj: VŠCHT

SZ BYZNYS

Vedle kelímku z čistého polypropylenu by měl nejnižší uhlíkovou stopu také obal z papíru. V tom si však dnes máslo, jogurt ani mléko nekoupíte.

„Na trhu momentálně neexistuje funkční obalové řešení mléčných výrobků výhradně z papíru,“ upozorňuje ředitel Plastikářského klastru David Hausner na případy výrobků na trhu, které se tváří, že mají papírový obal, jenomže obsahují neoddělitelnou polyethylenovou laminaci a nejdou recyklovat. Papírové obaly pro mlékárenské využití se v současnosti nedají vyrobit bez takzvané mikrolaminace.

Podle Ivo Bendy, jednatele jedné z největších obalových firem Greiner Packaging, která vyrábí například pro mlékárny Olma, Hollandia nebo Choceň a také pro obchodní řetězce Lidl a Tesco, se naštěstí obaly z mikrolaminovaného papíru na trhu vyskytují vzácně. Jde třeba o některé jogurty společnosti AGRO-LA.

Obaly s mikrolaminací (coated paper) jsou označeny C/PAP. Paradoxně je z grafu patrné, že takovéto kelímky mají nízkou uhlíkovou stopu. Hausner to vysvětluje použitím recyklovaného papíru a dodává, že papír je však při recyklaci znehodnocen tenkou vrstvou polyethylenu a na třídící lince jsou s tím problémy. V případě nápojových kartonů je podle něj lepší volbou Tetrapack s oddělitelnou hliníkovou vrstvou.

Častěji se papír na plastových kelímcích vyskytuje u jogurtů ve formě takzvaných rukávků, které se dají bez problémů sundat a samostatně třídit. Po polypropylenových obalech je to jeden z neekologičtějších obalů, uvádí studie.

Více než dvojnásobnou uhlíkovou stopu (125 gramů CO₂ na litr) oproti polypropylenovému obalu má plechovka. Do hliníku se v segmentu mléčných výrobků plní například některé druhy ledové kávy. Lépe dopadl nápojový karton, stále má však horší skóre (76 gramů CO₂ na litr) než plastový obal i obal s kombinací plastu a papíru.

Démonizace plastů

„Stále častěji narážíme na líbivý požadavek vyhnout se úplně plastům, který je, jak ukazuje studie, neopodstatněný,“ hodnotí závěry studie jednatel Greiner Packaging.

Před plastofobií, tedy přehnanými obavami z plastů, varuje také Lenka Mynářová, jednatelka společnosti Nafigate Corporation.

Firma má přitom patent na světově unikátní výrobu biopolymerů z fritovacího oleje a do několika let chce na trh uvést udržitelný obal z potravinářského odpadu – nemá tedy důvod se plastů zastávat. Přesto podle ní většinou bioplasty na trhu nejsou skutečně udržitelné.

Spotřebitelé chtějí zázračná a jednoduchá řešení. Chtějí věřit, že bioplasty nebo kompostovatelné obaly jsou řešením. Ale vědecké poznatky ukazují, že žádná zázračná řešení neexistují.

„Bioplasty vzbudily mnoho očekávání a také více otázek než odpovědí. Jejich první generace je vyráběna z ‚jídla‘, to znamená konkuruje potravinám. A to je v dnešní situaci považováno za neudržitelné,“ říká Mynářová.

„LCA analýzy ukazují, že bezhlavé nahrazování plastů nemá žádné opodstatnění,“ reagovala Mynářová na analýzu VŠCHT a dodává: „Spotřebitelé často nechtějí slyšet výsledky těchto analýz – chtějí zázračná a jednoduchá řešení. Chtějí věřit, že bioplasty nebo kompostovatelné obaly jsou řešením. Ale vědecké poznatky ukazují, že žádná zázračná řešení neexistují,“ dodala.

A doporučila, že pokud chce někdo v současné době pomoci planetě a zároveň se nechce zcela vyhnout obalům, měl by sáhnout po kelímku z polypropylenu nebo kelímku, kde je plast doplněn oddělitelným papírovým obalem.

Vojtěch Vosecký, expert na cirkulární ekonomiku, doporučuje hlavně se snažit odpadu předcházet. Výrobci by podle něj měli navrhovat obaly, které nejsou na jedno použití, ale vratné a zálohované, nebo se dají třídit a zrecyklovat s 90procentní a vyšší účinností.

„Pana Kočího respektuji jako experta na danou oblast, který k podobným studiím přistupuje pečlivě a akademicky,“ hodnotí studii. Některé závěry ho překvapily: „Zvlášť kombinace papíru a plastu v jednom obalu je z hlediska reálné recyklace velmi problematická, ale přesto vychází jako druhá nejšetrnější vůči životnímu prostředí. V praxi to funguje tak, že pokud obal není recyklovatelný, skončí ve většině případů na skládce, méně často pak ve spalovně odpadů.“

Jednorázové sklo propadlo i v nápojích

Podle dřívější studie profesora Rolanda Fehringera z Technické univerzity ve Vídni, vypracované pro výrobce PET lahví Alpla, je z nápojových obalů nejhorší pro životní prostředí nevratná skleněná láhev.

„Většina lidí si myslí, že plastové láhve a hliníkové plechovky mají negativní vliv na životní prostředí a naopak skleněné láhve mají pozitivní environmentální image. Naše studie však prokázala, že to tak jednoznačně zdaleka není. V některých případech je tomu dokonce přesně opačně,“ uvedl.

Nejlépe ve studii vyšla vratná PET lahev a u piva vratné sklo. Naopak se potvrdil silně negativní dopad hliníkových plechovek na životní prostředí.

https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jogurt-ve-skle-je-pro-planetu-horsi-nez-v-plastu-tvrdi-studie-173154?fbclid=IwAR3pWaiKikyQhtXJQJ1w69CUUmTHRQKWGsGk0kcGWhtC3pJdgEmTvh49Vso#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&dop_req_id=xUpFmrSbiOZ-202108262030&dop_id=173154&source=hp&seq_no=3&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz, 26.8.2021